

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027

LECTII ÎNVĂȚATE

PROGRAMUL REGIONAL SUD-MUNTENIA

2021-2027

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

CUPRINS

PRIORITATEA 1	2
RSO1.1 - Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	2
RSO1.2 - Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	7
RSO1.3 - Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive	7
RSO1.4 - Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat	9
PRIORITATEA 2	11
RSO2.1 - Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	11
RSO2.7 - Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	12
PRIORITATEA 3	14
RSO2.8 - Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon	14
PRIORITATEA 4	16
RSO3.2 - Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	16
PRIORITATEA 5	17
RSO4.2 - Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	17
PRIORITATEA 6	20
RSO5.1 - Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane	20
RSO5.2 - Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în alte zone decât cele urbane	20
PRIORITATEA 8	22
RSO4.3 - Integrarea comunităților marginalizate	22
LECȚII ÎNVĂȚATE DIN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR DIN CADRUL STRATEGIILOR TERITORIALE INTEGRATE ÎN PERIOADELE DE PROGRAMARE 2007-2013 ȘI 2014-2020	23
LECȚII ÎNVĂȚATE ÎN DOMENIUL COMUNICĂRII	28

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027

Lecții învățate

din implementarea proiectelor în perioada de programare 2014-2020

PRIORITATEA 1

RSO1.1 - Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Intervențiile POR 2014-2020

- În proiectarea condițiilor în care se va desfășura apelul, trebuie să se ia în calcul ciclul lung al valorificării economice a rezultatului cercetării, dictat de testarea de acceptabilitate a prototipurilor și răspunsul cvasi necunoscut pe care-l va da piața. Pe acest ciclu lung până la producție apar o serie de riscuri care trebuie partajate și cu finanțatorul, deoarece sectorul antreprenorial nu are resurse. Această situație care plasează, pe de o parte, ofertantul și consumatorul de inovare și, pe de altă parte, finanțatorul și parteneriatul "cercetare-antreprenorial" la poli diferiți trebuie schimbată după 2021.
- Valoarea redusă a alocărilor pentru proiecte inovatoare în sectoarele de specializare inteligentă care a diminuat interesul actorilor locali și regionali
- Un aspect cheie în perioada 2014-2020 a fost nivelul ridicat de co-finanțare în raport cu intensitatea ajutorului de stat pentru regiune, acesta fiind o barieră majoră în special pentru mediul universitar și de cercetare public. Astfel, co-finanțarea a trebuit să asigurată fie de sectorul public (administrația publică locală), fie de sectorul privat, ceea ce a împiedicat crearea de parteneriate durabile. Astfel, condiția ca cel puțin 50% din valoarea proiectului să provină din contribuția proprie, conform reglementărilor europene privind ajutorul de stat, este considerată excesivă și foarte dificil de constituit de către solicitanții eligibili atât din zona de cercetare (entitățile de inovare și transfer tehnologic - EITT, parcurile științifice și tehnologice), cât și pentru IMM-urile interesate în parteneriat cu EITT. Mai mult, condiționalitatea acestei contribuții proprii provenind de la o sursă diferită de bugetul de stat este un obstacol imposibil de depășit pentru EITT din cadrul universităților.
- Alte constrângeri financiare au fost determinate de capacitatea redusă de finanțare a mediului universitar și a institutelor de cercetare, inclusiv a entităților de sprijin pentru afaceri și inovare (incubatoare și centre de transfer de tehnologie). De asemenea, beneficiarii au ridicat problema necesității finanțării procesului de producție în cazul comercializării de produse și servicii inovatoare.
- Lipsa de proiecte în perioada de programare 2014-2020 duce la necesitatea identificării parteneriatelor cu unii actori care nu se află în prezent în regiune.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

- Beneficiarii au ridicat necesitatea de a finanța și procesul de producție (mai mult de TRL 5) în cazul comercializării produselor și serviciilor inovatoare

Intervențiile POC O.S.1.1 (Creșterea capacității de CDI în domeniile de specializare inteligentă și în sănătate)

Constatări evaluare:

- POC O.S. 1.1 a sprijinit angajarea de noi cercetători în entitățile sprijinite și creșterea numărului de cercetători care lucrează în infrastructuri îmbunătățite de cercetare. *Cercetătorii aparținând organizațiilor sprijinite în cadrul POC O.S. 1.1 au beneficiat mai mult de acces la mari infrastructuri de CD, rețele naționale și internaționale de CD sau publicații științifice, comparativ cu cercetători similari din organizații non-beneficiare.*
- Intervențiile POC O.S. 1.1 *au contribuit pozitiv și la creșterea șanselor realizării de produse, metodologii și tehnologii noi sau îmbunătățite, sau de obținere de rezultate cu potențial de transferabilitate în economie.*
- Intervențiile POC O.S.1.1 *au avut efecte pozitive la nivelul organizațiilor de CD beneficiare prin îmbunătățirea infrastructurii de CD, dezvoltarea de noi tehnologii, modernizarea domeniilor de cercetare și diversificarea ofertei CDI.*
- La nivelul întreprinderilor beneficiare, s-a constatat că intervențiile POC O.S.1.1 *au condus la dezvoltarea de noi tehnologii, metode și rețete care au condus la îmbunătățirea produselor și serviciilor oferite și creșterea competitivității acestora.*

Recomandări evaluare:

- *Continuarea finanțării POC O.S.1.1 pentru creșterea capacităților CDI în vederea atingerii masei critice necesară performanței, sprijinirea conectării unui număr cât mai mare de organizații CD la rețele naționale și internaționale de CD, literatură științifică și baze de date internaționale.*
- *Asigurarea surselor viitoare de finanțare pentru a susține consolidarea, extinderea, exploatarea și popularizarea capacităților de CDI îmbunătățite prin POC O.S.1.1 în vederea actualizării softurilor, achiziției echipamentelor complementare necesare și a consumabilelor, schimbarea sau adaptarea anumitor componente, popularizarea serviciilor disponibile.*

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Intervențiile POC O.S. 1.2 (Creșterea participării românești în cercetarea la nivelul UE)

Constatări evaluare:

- Intervențiile POC O.S. 1.2 au avut *efecte pozitive în ceea ce privește creșterea participării românești la proiecte europene și internaționale*. Mai mult, implementarea proiectelor a remarcat o modestă creștere a contribuției Orizont 2020 atrasă de instituțiile participante din România.
- Din analiza studiilor de caz reiese că *proiectele au contribuit la dezvoltarea capacității de cercetare a beneficiarilor prin dezvoltarea de noi servicii, metode inovative, soluții și tehnologii, la creșterea excelenței în sinergie, la vizibilitatea internațională și colaborarea cu alte grupuri de cercetare naționale și internaționale*.

Recomandări evaluare:

- Se recomandă *continuarea finanțării acțiunii 1.1.4 (Atragerea de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității CD)* care s-a dovedit a fi de foarte mare succes și pentru care există o solicitare continuă.

Intervențiile POC O.S. 1.3 (Creșterea investițiilor private în CDI)

Constatări evaluare:

- Au avut *efecte pozitive asupra întreprinderilor cu activitate de CD*, confirmând un impact pozitiv asupra creșterii cheltuielilor private cu cercetarea-dezvoltarea.
- Efectele POC O.S. 1.3. se observă și în *dezvoltarea de produse și servicii direct aplicabile în piață, nivelul de maturitate tehnologică a rezultatelor de cercetare transferate în economie avansând semnificativ*.
- Printre factorii specifici cei mai importanți care au afectat manifestarea efectelor s-au regăsit: durata mare de timp de contractare și dificultatea actualizării bugetelor, deficiențe în raportarea indicatorilor, gradul ridicat de birocrație, precum și *neeligibilitatea activităților și cheltuielilor de promovare și marketing pentru produsele și serviciile inovative obținute în proiecte*. La această listă se adaugă și câțiva factori externi care au afectat manifestarea efectelor, precum situația economică generată de pandemia COVID 19, durata și birocrația asociate procedurilor de achiziții publice și prin linii de credit, lipsa cadrului legislativ pentru funcționarea fondurilor de capital de risc în România, o *cultură antreprenorială puțin favorabilă transferului tehnologic și parteneriatului între mediu academic și mediul de afaceri, alături de finanțarea publică și privată redusă și deficitele mari la nivel național de personal înalt și adecvat calificat pentru cercetare*.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Recomandări evaluare:

- *Continuarea finanțării pentru activitatea Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI derulate de întreprinderi individual sau în parteneriat cu institutele de CD și universități, în scopul inovării de procese și de produse în sectoarele economice care prezintă potențial de creștere și adaptarea acestora la situația economică generată de criza COVID-19, precum și creșterea alocărilor financiare pentru proiectele din Secțiunea C, unde interesul beneficiarilor a fost foarte mare, iar rezultatele obținute au fost foarte bune, mai ales la nivelul regiunilor mai puțin dezvoltate.*

Intervențiile POC OS 1.4 (Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI între mediul public de cercetare și cel privat)

Constatări evaluare:

- *Au avut un efect pozitiv asupra transferului de cunoștințe, tehnologie și personal, atât organizațiile de cercetare, cât și IMM-urile partenere apreciază faptul că în absența finanțării prin POC O.S. 1.4. realizarea aceluiași produse de cercetare ar fi necesitat foarte mulți ani, sau nu s-ar fi putut realiza niciodată. Organizațiile de cercetare apreciază că însăși dezvoltarea de parteneriate cu mediul de afaceri (IMM-uri) sau extinderea celor deja existente ar fi fost mult mai dificil de realizat în absența finanțării prin proiect. Studiile de caz evidențiază faptul că IMM-urile au considerat valoroasă posibilitatea de a accede la cunoștințe, expertiză, laboratoare și echipamente, etc., necesare pentru a dezvolta, testa și calibra noi produse inovative pentru a fi introduse pe piață.*
- *Analiza caracteristicilor rețelei de colaborare între participanții la intervențiile POC O.S. 1.4 arată că între aceștia informația circulă destul de greu, iar legăturile noi nu se pot stabili cu foarte mare ușurință, ceea ce poate să defavorizeze transferul de cunoștințe, tehnologie și personal între entitățile rețelei. Parteneriatele între organizațiile implicate se bazează pe relații vechi de colaborare, ceea ce explică și gradul foarte important de clusterizare la nivelul rețelei de colaborare, prin prezența unor grupuri de entități cu o densitate mare de colaborări în interiorul grupului.*
- *Proiectele finanțate au condus la atragerea de noi cercetători în instituțiile de cercetare și au condus la crearea de locuri de muncă în producție și la nivelul unora dintre IMM-urile partenere.*

Recomandări evaluare:

- *Continuarea implementării unor programe care să stimuleze stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între organizații de cercetare și întreprinderi, cu includerea de activități care să permită posibilitatea instituțiilor de cercetare să își crească vizibilitatea la nivelul mediului de afaceri, să își facă cunoscute expertiza și dotările pe care le dețin.*

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Sinteză lecții învățate RSO1.1:

Lecții învățate	Măsuri propuse
<i>Asigurarea surselor viitoare de finanțare pentru a susține consolidarea, extinderea, exploatarea și popularizarea capacităților de CDI îmbunătățite prin POC O.S.1.1 în vederea actualizării softurilor, achiziției echipamentelor complementare necesare și a consumabilelor, schimbarea sau adaptarea anumitor componente, popularizarea serviciilor disponibile</i> <i>Continuarea finanțării POC O.S.1.1 pentru creșterea capacităților CDI în vederea atingerii masei critice necesară performanței</i>	<i>Investiții pentru dezvoltarea capacității de CDI a organizațiilor publice de cercetare și a mediului de afaceri cu implicarea autorităților și instituțiilor publice locale/centrale prin crearea și dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor necesare relevante, precum și a proiectelor comune de cercetare între organizațiile de cercetare și întreprinderi, în vederea ridicării nivelului de maturitate tehnologică a proiectelor</i>
<i>Continuarea implementării unor programe care să stimuleze stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între organizații de cercetare și întreprinderi</i> <i>Analiza caracteristicilor rețelei de colaborare între participanții la intervențiile POC O.S. 1.4 arată că între aceștia informația circulă destul de greu, iar legăturile noi nu se pot stabili cu foarte mare ușurință, ceea ce poate să defavorizeze transferul de cunoștințe, tehnologie și personal între entitățile rețelei</i>	<i>Sprrijinirea transferului tehnologic în beneficiul IMM-urilor în vederea preluării tehnologiilor avansate prin crearea și dezvoltarea (reabilitarea, modernizarea, extinderea) infrastructurii entităților de transfer tehnologic, dotarea acestora cu utilaje, echipamente, linii pilot, de testare, validare și certificare, tehnologii automatizate și digitale și realizarea/dezvoltarea de servicii necesare transferului tehnologic de către IMM-uri</i>
<i>O cultură antreprenorială puțin favorabilă transferului tehnologic și parteneriatului între mediu academic și mediul de afaceri, alături de finanțarea publică și privată redusă</i> <i>Continuarea finanțării pentru activitatea Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI derulate de întreprinderi individual sau în parteneriat cu institutele de CD și universități, în scopul inovării de procese și de produse în sectoarele economice care prezintă potențial de creștere</i>	<i>Investiții în activități de cercetare – inovare în IMM-uri (inclusiv microîntreprinderi) și achiziționare de servicii de transfer tehnologic pentru proiecte de inovare de produs, proces, servicii, inovare organizațională și de model de afaceri pentru creșterea nivelului de maturitate tehnologică în domeniile de specializare inteligentă</i>

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

RSO1.2 - Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

Lipsa de experiență a autorităților publice locale în dezvoltarea proiectelor de digitalizare și necesitatea asigurării interoperabilității acestor infrastructuri demonstrează necesitatea dezvoltării de proiecte integrate care necesită parteneriat între autoritățile centrale și locale.

Necesitatea implementării unor platforme de interacțiune online între autorități și cetățeni a fost accentuată și de criza COVID 19, iar autoritățile trebuie să construiască pe progresul înregistrat deja în această perioadă.

Sinteză lecții învățate RSO1.2:

<i>Lecții învățate</i>	<i>Măsurile propuse</i>
Lipsa de experiență a autorităților publice locale în dezvoltarea proiectelor de digitalizare și necesitatea asigurării interoperabilității acestor infrastructuri demonstrează necesitatea dezvoltării de proiecte integrate care necesită parteneriat între autoritățile centrale și locale	Investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT și a altor echipamente relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc). Întărirea capacității administrative a beneficiarilor în domeniul digitalizării, drept acțiune conexă.

RSO1.3 - Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 2: Creșterea competitivității IMM-urilor, s-a urmărit creșterea competitivității IMM-urilor, prin sprijinirea investițiilor în întreprinderile din domeniile prioritare identificate în Strategia Națională de Competitivitate (SNC) și/sau în Planurile de Dezvoltare Regională, precum și în incubatoare de afaceri.

Recomandări evaluare:

- Deși IMM au fost mai bine integrate în elaborarea și dezvoltarea politicilor publice, instrumentele de politică publică eficiente trebuie să țină seama nu numai de dimensiunea IMM-urilor, ci și de necesitatea de a reflecta întreaga gamă de parametri care determină natura fiecărui IMM (domenii de activitate, locație, nivel de inovare) și diferitele faze ale ciclului de viață al IMM-urilor.
- Pentru moment România nu are o politică publică prin care să se susțină internaționalizarea activității sectorului de afaceri, dincolo de promovarea activităților de export. De aceea inițiativele naționale/

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

regionale de sprijinire a internaționalizării IMM-urilor nu pot excede cadrului național de reglementare, ele fiind doar instrumente financiare subsecvente de punere în aplicare.

- Sectorul IMM a devenit unul strategic pentru România. De aceea a fost și este extrem de important să se acorde asistență de natură financiară și non-monetară IMM-urilor pentru a reduce marile diferențe de competitivitate economică în comparație cu media europeană, în special prin creșterea productivității muncii ca urmare a reducerii decalajului tehnologic și reducerea costurilor de producție, reindustrializare bazată pe inovare și specializare inteligentă în sectoare cu potențial de dezvoltare la nivel regional, stimularea participării pe piața internă a UE, stimularea exporturilor, precum și a economiei circulare, circulația capitalului românesc în proiecte de dezvoltare internațională.
- În ceea ce privește sprijinul financiar către infrastructuri de sprijin a afacerilor acesta ar trebui extins către clustere sau stimularea de incubatoare sectoriale/specializate pe domenii de competitivitate din PDR-uri.

Sinteză lecții învățate RSO1.3:

Lecții învățate	Măsuri propuse
<i>investiția în IMM-uri trebuie centrată pe modernizare tehnologică, pentru a asigura creșterea competitivității</i>	<i>Sprijinirea microîntreprinderilor și IMM-urilor prin investiții în active corporale și necorporale, în activități specifice economiei circulare (ex. revalorificarea materiilor prime, materialelor și produselor, valorificarea deșeurilor și produselor secundare proprii prin simbioză industrială, etc), internaționalizării (ex. acces la servicii de intrare pe piețe internaționale/Piața Unică pentru identificare de oportunități de afaceri, parteneri și furnizare de asistență specializată pentru norme și reglementări, participarea la târguri și expoziții internaționale, investiții în adaptarea proceselor tehnologice de producție la sistemele de certificare și standardizare specifice piețelor de export, etc), certificării și omologării produselor și serviciilor, în vederea updatării tehnologice, ce va conduce la îmbunătățirea capacităților tehnice, industriale și organizaționale pentru dezvoltarea de produse și servicii.</i>

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

În ceea ce privește sprijinul financiar către infrastructuri de sprijin a afacerilor acesta ar trebui extins către clustere sau stimularea de incubatoare sectoriale/specializate pe domenii de competitivitate din PDR-uri.

Promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și parcurilor industriale

RSO1.4 - Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologic (POR – AP1), s-a urmărit realizarea unui transfer mai intens al rezultatelor cercetării în aplicații comerciale inovative, cu impact asupra preluării și diseminării rezultatelor cercetării în piață, urmărind totodată consolidarea specializării inteligente rezultate la nivel local și regional.

Constatări evaluare:

- Lansarea investițiilor finanțate prin POR – AP1 a necesitat luarea anumitor măsuri și parcurgerea anumitor etape pentru a se asigura un cadru optim obligatoriu pentru a avea o implementare eficientă și efectivă a proiectelor finanțate în domeniile de specializare inteligentă identificate la nivel regional, printre care și elaborarea unui Concept Note Regional, cu rolul de a oferi informații referitoare la localizarea, sectoarele economice și tipurile de servicii identificate la nivel regional pentru care se poate asigura o valorificare eficientă a avantajelor comparative.
- Ca urmare a procesului de elaborare a Concept Note-ului regional, în cadrul mecanismului de descoperire antreprenorială, regiunile și-au identificat domenii/sub-domenii de specializare inteligentă, care au stat la baza sau au re-confirmat direcțiile identificate în cadrul RIS 3.
- Mai mult, în paralel, s-a implementat în România, sub coordonarea Centrului Comun de Cercetări al Comisiei Europene (JRC) și cu finanțare DG Regio, Inițiativa Lagging Behind Regions. Regiunea Sud-Muntenia a beneficiat de activitățile desfășurate prin această inițiativă în etapa 2, când s-a oferit sprijin metodologic și cursuri, în special pentru îmbunătățirea funcționării EDP și formarea potențialilor beneficiari de proiecte prin JRC, dar și sprijin pentru designul și implementarea finanțării unui nou tip de proiect: Proof of Concept, prin Banca Mondială.
- Toate aceste etape au fost obligatorii în vederea pregătirii unui cadru optim pentru implementarea acestei axe prioritare și deși parcurgerea fiecărei dintre acestea a necesitat o perioadă de timp pentru a fi realizată, **mecanismele procesului de descoperire antreprenorială care au fost stabilite la nivel regional pentru a identifica domeniile de specializare inteligentă au o valoare adăugată ridicată**, atât în ceea ce privește implementarea în actuala perioadă de

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

programare, cât și în ceea ce privește implementarea obiectivului de politică 1, pentru perioada de programare 2021-2027.

- Într-adevăr, stabilirea unor mecanisme reale și funcționale ale procesului de descoperire antreprenorială, în condițiile lipsei unor experiențe anterioare privind lucrul în cadrul quadruple helix (cercetare – mediu de afaceri – autorități locale - comunitate) în România, a reprezentat un exercițiu dificil, provocator și cronofag, dar în aceeași măsură necesar pentru a crea un micro-climat adecvat la nivel regional care să permită dezvoltări majore post 2021 prin intermediul specializării inteligente, în conformitate cu noile propuneri de regulamente privind politica de coeziune.

Pentru perioada de programare 2021-2027 aceste etape sunt deja parcurse, condițiile minime de funcționare a micro-climatului de inovare regional există, procesul de descoperire antreprenorială este inițiat și funcționează, chiar dacă necesită în continuare sprijin în vederea îmbunătățirii, premisele optime necesare asigurării unui portofoliu de proiecte calitativ, matur și asumat, care să fie finanțat prin obiectivul de politică 1 în perioada 2021-2027 sunt create.

Totodată, structura instituțională de guvernare a RIS3 și SNCDI 2021-2027 este condiție favorizantă care trebuie menținută pe întreg ciclul de programare 2021-2027. Acest lucru face ca problema consolidării sustenabilității sistemului instituțional regional de inovare să devină o preocupare principală în etapa imediat următoare.

Sinteză lecții învățate RSO1.4:

Lecții învățate	Măsuri propuse
<i>Rezultatele și impactul în zona de specializare inteligentă au întârziat să apară, întrucât ecosistemele de inovare create prin implementarea POR – AP1, la nivel regional, sunt încă noi.</i>	<i>Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA</i>
<i>Există un număr mic de proiecte care respectă specificul specializării inteligente, majoritatea sunt într-o fază incipientă, de idee</i>	<i>Dezvoltarea competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenariat la nivelul IMM-urilor;</i> <i>Dezvoltarea competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenariat la nivelul universităților și organizațiilor de CDI/autorităților publice.</i>

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027

Colaborarea redusă între mediul de cercetare și mediul privat	Dezvoltarea competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor; Dezvoltarea competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul universităților și organizațiilor de CDI/ autorităților publice
---	---

PRIORITATEA 2

RSO2.1 - Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Constatări evaluare:

- Lecțiile învățate din implementarea POR 2014 – 2020, Axa prioritară 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, evidențiază faptul că îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor a fost cea mai eficientă investiție din punctul de vedere al raportului cost/beneficiu pentru a realiza reduceri de CO₂.
- Având în vedere nivelul de co-finanțare de doar 60% FEDR, investițiile în eficiența energetică a *clădirilor rezidențiale* nu au fost atractive pentru beneficiarii din regiunea Sud-Muntenia, valoarea proiectelor depuse și contractate (de 7,5 mil. Euro) neacoperind alocarea regională decât în proporție de 17,5%.

Recomandări evaluare:

- Investițiile în eficiența energetică a *clădirilor rezidențiale* ar trebui să fie atractive pentru beneficiarii din regiunea Sud-Muntenia;
- Este foarte important ca autoritățile locale să dispună de un portofoliu de proiecte pregătite pentru implementare, de unde să aleagă cele mai potrivite propuneri de prezentat;
- În termeni generali, intervențiile în cadrul Priorității de intervenție – eficiență energetică clădiri publice - sunt cele pentru care au fost prezentate cele mai multe cereri de finanțare, ceea ce sugerează că aceasta este o prioritate de Intervenție pe care potențialii beneficiari o consideră mai ușor de abordat. Prin urmare, acestea trebuie să continue să fie finanțate în viitor.
- De asemenea, s-a constatat că este necesară susținerea formării profesionale, a actualizării cunoștințelor și a schimbului de bune practici în rândul beneficiarilor dar și al personalului axei.

Sinteză lecții învățate RSO2.1:

Lecții învățate	Măsuri propuse
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor a fost cea mai eficientă investiție din punctul de vedere al raportului cost/beneficiu pentru a realiza reduceri de CO₂;	- ADR SM va sprijini în perioada 2021-2027 potențialii beneficiari din regiune, în procesul de pregătire a documentațiilor aferente proiectelor de investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice, din mediul urban și rural, implementând facilitatea ELENA, ce este menționată în RWS și promovată de BEI și CE - Acțiune conexă pentru susținerea și întărirea capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.
- Nivelul de co-finanțare de doar 60% FEDR, pentru investițiile în eficiența energetică a <u>clădirilor rezidențiale</u>, a făcut ca acestea să nu fie atractive pentru beneficiarii din regiunea Sud-Muntenia	- Creșterea atractivității investițiilor de eficientizare energetică a <u>clădirilor rezidențiale</u>, prin acțiuni de sprijinire a beneficiarilor, pentru a pregăti proiectele.

RSO2.7 - Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 4: „Sprijinirea dezvoltării urbane durabile” Prioritatea de Investiții 4.2, Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului, s-a urmărit finanțarea intervențiilor în regenerare urbană, și alte intervenții care să contribuie la dezvoltarea regională și locală.

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, Prioritatea de Investiții 5.2, Realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului s-a urmărit realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, reducerea poluării aerului și promovarea măsurilor de reducere a zgomotului.

Constatări evaluare:

- Experiențele dobândite pe plan local în România până în acest moment, au demonstrat totuși că provocările urbane – economice, sociale, demografice și de mediu – sunt strâns legate între ele,

succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate.

- Sarcina birocratică pentru accesarea fondurilor pe dezvoltare urbană sustenabilă poate fi considerată disproporționată în comparație cu fondurile care pot fi accesate efectiv. Timp de 2 – 3 ani, orașele lucrează la elaborarea SIDU, PMUD, înființarea și acreditarea AU.
- Efectele proiectelor, ce vor avea loc după finalizarea implementării, vor contribui în principal la creșterea calității vieții, dar și a atractivității orașelor, ceea ce creează premisele de dezvoltare socio-economică a acestora, prin atragerea populației și întreprinzătorilor.
- Politica de dezvoltare regională și planurile de dezvoltare regională trebuie să fie fundamentate în mod direct prin documentele strategice existente în domeniul amenajării teritoriului;
- Lipsa PUG actualizat, a registrului spațiilor verzi, a cadastrului și a documentelor de proprietate au fost factori de eșec pentru a putea beneficia de intervențiile din cadrul POR;
- Eforturile de planificare strategică ar trebui orientate mai mult către nevoile de bază (pe care documentele de amenajare a teritoriului le-au identificat), înainte de orice alt obiectiv de dezvoltare, care nu își va atinge scopul dacă aceste nevoi de bază nu sunt acoperite;
- Prioritizarea proiectelor trebuie adaptată pe categorii de orașe și municipii, în funcție de capacitatea administrativă, nevoile și resursele acestora;
- Îmbunătățirea mecanismelor de prioritizare a proiectelor și a rolului diferitelor structuri implicate în procesul de dezvoltare urbană în diferitele faze ale programării și selecției proiectelor. Procesul de planificare trebuie să considere nevoile reale ale comunității, asigurându-se în primul rând acoperirea nevoilor de bază, prioritizarea făcându-se în acest sens;
- Actualizarea documentelor strategice trebuie făcută pe parcurs, în paralel cu programarea PR SM și împreună cu toți factorii care au contribuit la aceste documentații pentru armonizarea opiniilor și viziunilor acestora.
- Intervențiile de revitalizare urbană au înregistrat un interes redus în perioada anterioară, cauzat de o serie de limitări ale criteriilor de eligibilitate (minimul suprafeței supusă intervenției, maximul suprafeței construite acceptate în cadrul intervenției, necesitatea existenței "Registrului spațiilor verzi").

Sinteză lecții învățate RSO2.7:

<u>Lecții învățate</u>	<u>Măsuri propuse</u>
În această perioadă de programare, în cadrul acestui obiectiv specific, au fost finanțate proiecte de reabilitare a parcurilor și spațiilor verzi (valoarea proiectelor 23,2 mil euro). Această abordare restrânsă a eligibilității infrastructurii verzi a limitat interesul potențialilor beneficiari și nu corespunde în totalitate nevoilor regiunii.	Prin urmare, în cadrul acestui obiectiv specific sunt definite <u>o gamă mai largă de activități eligibile, precum și acțiunea conexă privind susținerea și întărirea capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).</u>

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Aria de acoperire a proiectelor depuse a vizat doar zonele urbane	Lărgirea ariei de acoperire pentru proiecte și către zonele rurale
---	--

PRIORITATEA 3

RSO2.8 - Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon

Prin POR 2014-2020, AP 3: *Sprrijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, PI 3.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor și AP 4 Sprrijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.1. Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor s-a urmărit în principal limitarea creșterii emisiilor de gaze cu efect de seră prin investiții destinate îmbunătățirii transportului public urban, transportului electric și nemotorizat și alte investiții destinate reducerii emisiilor de CO₂ în zona urbană.*

În ceea ce privește mobilitatea urbană s-a constatat un interes deosebit pentru investițiile în infrastructura rețelei de transport public și sisteme moderne de management al traficului, care au dovedit că pot contribui într-o foarte bună măsură la dezvoltarea urbană durabilă în România. Pe viitor însă, trebuie avută în vedere complexitatea proiectelor de acest tip, care necesită o perioadă lungă de timp pentru pregătire. Astfel, procesul trebuie demarat din timp, tematicile fiind foarte sensibile.

Constatări evaluare:

- Evaluările derulate au arătat că a existat o problemă de complementaritate cu privire la această temă, deoarece investițiile POR destinate unei municipalități au trebuit să fie încadrate într-un plan dezvoltat anterior - Planul de mobilitate urbană durabilă (PMUD). Municipality trebuia să investească într-un set amplu de măsuri legate de intervențiile aferente pentru a o face pe deplin operațională (de exemplu, semafoare noi, autobuze ecologice, linii dedicate de tramvai, închiderea zonelor centrale pentru trafic, parcuri noi etc.); în consecință, rezultatul final al măsurii aferente mobilității urbane a depins nu numai de implementarea cu succes a tuturor acestor intervenții, ci și de calitatea generală a PMUD. Autoritățile locale sunt văzute, în general, ca fiind pregătite să lucreze pentru atingerea acestor obiective, deși aceste obiective sunt destul de dificile.
- De asemenea, s-a observat că este foarte important ca autoritățile locale să dispună de un portofoliu de proiecte pregătite pentru implementare, de unde să aleagă cele mai potrivite propuneri de prezentat.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

- Un element care trebuie luat în considerare în ceea ce privește prioritățile cu scop de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră este faptul că finanțarea acestor proiecte a fost condiționată de încadrarea într-o strategie integrată de investiții în transporturi (PMUD). În consecință, numai o strategie de transport urban proiectată și implementată cu atenție poate asigura că obiectivele de reducere a emisiilor de CO₂ stabilite prin proiect vor fi îndeplinite și eventual vor fi depășite (de ex. instrumentele de gestionare a traficului și de optimizare a vitezei pot reduce în continuare emisiile de CO₂, pe lângă beneficiile determinate de creșterea numărului de pasageri care utilizează transportul public). Prin urmare, o monitorizare periodică și selectarea celor mai bune exemple de calitate ale strategiilor de mobilitate urbană integrate aprobate și puse în aplicare (odată ce primele proiecte ar fi fost finalizate) ar trebui să contribuie la îmbunătățirea implementării și a rezultatelor PR.

În perioada de programare 2014-2020, pentru fondurile pre-alocate pentru municipalități, nu a existat un mecanism de realocare a acestora, iar în cazul în care autoritățile locale nu ar fi depus proiecte, fondurile nu au putut fi realocate, ceea ce a dus la întârzieri în implementarea programului.

În acest sens, pentru această perioadă de programare, OUG 156/2020 stabilește mecanismul de realocare a fondurilor după 3 ani, dacă nu există progrese pentru anumite municipalități.

Sinteză lecții învățate RSO2.8:

Lecții învățate	Măsuri propuse
Investițiile în <u>infrastructura rețelei de transport public curat și sisteme moderne de management al traficului</u> , vor contribui la dezvoltarea urbană durabilă în România.	Investiții în mijloace de transport urban ecologice, material rulant și infrastructura de transport necesară acestora; Dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public; Dezvoltarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate; Dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi; Dezvoltarea de culoare de mobilitate urbană, intervenții aferente depourilor/autobazelor, infrastructura tehnică și rețehnologizare.
<u>Strategii de transport urbane proiectate și implementate cu atenție</u> poate asigura că <u>obiectivele de reducere a emisiilor de CO₂ stabilite prin proiect vor fi îndeplinite și eventual vor fi depășite</u> (de ex. instrumentele de gestionare a traficului și de optimizare a vitezei pot reduce în continuare emisiile de CO ₂ , semafoare noi, autobuze ecologice, linii	Elaborarea / actualizarea PMUD, ca activitate conexă.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

dedicate de tramvai, închiderea zonelor centrale pentru trafic, parcuri noi etc)	
Autoritățile locale să dispună de <u>un portofoliu de proiecte pregătite pentru implementare</u> , de unde să aleagă cele mai potrivite propuneri de prezentat.	<u>Întărirea capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane, drept acțiune conexă:</u>

PRIORITATEA 4

RSO3.2 - Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Obiectivul POR 2014-2020, AP 6 *Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională*, a vizat modernizarea infrastructurii de transport rutier pentru conectarea la rețeaua TEN-T, în coordonare cu planurile de dezvoltare regională, pe baza prioritizării fundamentate pe beneficiile economico-sociale preconizate.

Constatări evaluare:

- Evaluările au arătat că investițiile în infrastructura rutieră sunt în continuare justificate în raport cu nevoile socio-economice existente la nivelul regiunilor de dezvoltare. Atât dezvoltarea și modernizarea rețelei de drumuri județene cât și asigurarea accesului la coridoarele TEN-T și implicit la orașe și municipii au în continuare o relevanță foarte mare. S-a constatat că centurile ocolitoare au un rol esențial în reducerea congestiei din mediul urban și a efectelor negative de mediu generate de aceasta.

Recomandări evaluare:

- Identificarea și prioritizarea proiectelor la nivel regional pentru următoarea perioadă.
- Asigurarea continuității procesului de modernizare pe întregul traseu al drumurilor incluse în portofoliul de proiecte prioritare prin încurajarea mai puternică atât a parteneriatelor între Consiliile Județene din aceeași regiune cât și a abordării proiectelor interregionale.

Luând în considerare alocarea financiară insuficientă, regiunea a pregătit deja o listă de proiecte prioritare, care au fost avizate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, acestea fiind complementare cu investițiile din *Master Planul General de Transport din România și Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2020-2030*. Aceste proiecte au fost selectate de Comisia Regională pentru Stabilirea Criteriilor de Selecție a Proiectelor Strategice.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Sinteză lecții învățate RSO3.2:

Lecții învățate	Măsuri propuse
<u>Identificare și prioritizare a proiectelor la nivel regional</u> pentru următoarea perioadă	Proiectele au fost deja stabilite și prioritizate de către Comisia Regională pentru stabilirea Criteriilor de Selecție a Proiectelor Strategice;
<u>Investițiile în infrastructura rutieră sunt în continuare justificate în raport cu nevoile socio-economice existente</u> la nivelul regiunilor de dezvoltare. Atât dezvoltarea și modernizarea rețelei de drumuri județene cât și <u>asigurarea accesului la coridoarele TEN-T și implicit la orașe și municipii</u> au în continuare o relevanță mare și foarte mare.	<u>Intervenții în rețeaua de drumuri județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă</u> , Măsuri de siguranță rutieră.
<u>Centurile ocolitoare</u> au un rol esențial în <u>reducerea congestiei din mediul urban</u> și a efectelor negative de mediu generate de aceasta.	Măsuri pentru decongestionarea și fluidizarea traficului (pasaje, extinderi la 4 benzi, variante ocolitoare, poduri etc.).

PRIORITATEA 5

RSO4.2 - Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

Axa Prioritară 10 a POR 2014-2020 „Îmbunătățirea infrastructurii educaționale” a vizat investițiile în educație și formare, inclusiv formare profesională, pentru dobândirea de competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare.

Constatări evaluare:

- Fondurile destinate infrastructurii școlare au fost absorbite în întregime (180 unități școlare, din care 20 de creșe și grădinițe, 124 de școli primare și gimnaziale, 34 de licee și 2 universități de care beneficiază peste 75.000 de elevi și studenți). În anul 2021 erau în implementare peste 95 de proiecte în infrastructura educației, finanțate prin POR 2014-2020, din care 32 creșe și grădinițe, 53 de școli primare și gimnaziale, 10 licee și școli profesionale, de care au beneficiat peste 16.500 de preșcolari și elevi. Cu toate acestea, nevoia de a reabilita infrastructura școlară este foarte mare în continuare; conform analizei socio-economice dezvoltate prin intermediul PDR 2021 – 2027, 307 școli și 162 grădinițe încă necesită investiții în acest sens.
- Intervențiile care vizează furnizarea unui serviciu public, mai ales a unui cu caracter universal cum este cel de educație, trebuie abordate integrat, avându-se în vedere atât scopul acestui serviciu, cât și actorii cu atribuții legale în domeniu. În cazul de față, având în vedere că atribuțiile

privind furnizarea serviciului public de educație sunt partajate între Ministerul Educației, prin inspectoratele școlare și UAT, prin consiliile locale și primării, colaborarea și comunicarea între actori este imperios necesară, cu titlul permanent.

- Integrarea intervențiilor este necesară atât "orizontal" – prin corelarea, de exemplu, a intervenției în infrastructura școlară cu intervenții în domeniul angajării, reducerii sărăciei, infrastructurii de transport și privind utilitățile – cât și "vertical", prin asigurarea unei succesiuni logice a intervențiilor (de exemplu, intervențiile în infrastructura de transport local și privind utilitățile, să fie anterioare construcțiilor școlare, care ar urma să beneficieze de drumurile și utilitățile respective).
- În urma implementării POR 2014-2020 s-a observat faptul că un număr redus de proiecte au avut ca beneficiari UAT din mediul rural – una din cauzele probabile fiind lipsa resurselor (inclusiv a capacității instituționale). Există o mare nevoie de a prioritiza investițiile pe baza unor criterii clare, generându-se liste de obiective de investiție, care să fie finanțate, pe categorii de surse de finanțare (de exemplu, POR, PNDR etc.), în ordinea punctajelor obținute. Ca beneficiar al acestor proiecte, ar trebui să fie UAT (ca primă opțiune), dar fără a se exclude posibilitatea unor proiecte centralizate, acolo unde nu există voință sau capacitate, la nivel local. Interesul beneficiarilor față de învățământul profesional și tehnic (în general) este crescut. Astfel, investițiile în infrastructura aferentă sunt sustenabile pe termen lung, mai ales dacă infrastructura creată este utilizată din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

Recomandări evaluare:

- Este necesară asigurarea unui sprijin tehnic suplimentar pentru beneficiarii UAT care nu au capacitate instituțională, nici personalul necesar pentru derularea unor astfel de proiecte, cu atât mai mult cu cât preșcolarii, elevii și studenții aparținând categoriilor defavorizate sunt localizați, de regulă, în astfel de UAT.
- Pentru asigurarea unei sustenabilități sporite, pentru fiecare nivel de învățământ, se recomandă ca, păstrând rezultatele bune privind cuprinderea copiilor în învățământul preșcolar și în cel primar și clădind intervențiile pe această evoluție pozitivă, proiectele viitoare ar trebui să se concentreze, în viitor, mai ales pe reabilitarea infrastructurii școlare de nivel gimnazial, liceal și profesional.

Sinteză lecții învățate RSO4.2:

Lecții învățate	Măsuri propuse
Deoarece în regiunea Sud-Muntenia există doar 4 universități, alocarea pentru universități în perioada de programare 2014 – 2020 nu a fost cheltuită în întregime.	PRSM 2021-2027 nu a mai alocat investiții pentru universități în această perioadă de programare.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Intervențiile care vizează furnizarea unui serviciu public, mai ales a unuia cu caracter universal cum este cel de educație, trebuie abordate integrat, avându-se în vedere atât scopul acestui serviciu, cât și actorii cu atribuții legale în domeniu. În cazul de față, având în vedere că atribuțiile privind furnizarea serviciului public de educație sunt partajate între Ministerul Educației, prin inspectoratele școlare și UAT, prin consiliile locale și primării, colaborarea și comunicarea între actori este imperios necesară, cu titlul permanent.	PRSM 2021-2027 sprijină infrastructura școlară publică, inclusiv achiziționarea de microbuze școlare pentru școlile din mediul rural, din localități greu accesibile și care se confruntă cu un declin al populației școlare și în vederea facilitării accesului elevilor la învățământ de înaltă calitate, inclusiv și desegregat.
O mare nevoie de a prioritiza investițiile pe baza unor criterii clare	Prioritate la finanțare vor avea unitățile școlare cu cele mai mari numere totale de elevi, cu pondere ridicată a profesorilor calificați, a elevilor de clasa a VIII, a elevilor înscriși la Evaluarea Națională și apartenența unităților școlare de localitățile marginalizate (conform cu ambele Atlase ale Comunităților Marginalizate, elaborate de MDLPA și Banca Mondială). Complementar, unitățile școlare aflate la polul opus vor beneficia doar de finanțarea transportului pentru elevi în vederea facilitării accesului acestora la învățământ de înaltă calitate, inclusiv și desegregat. Totodată, nu vor fi eligibile proiectele ce vizează doar dotări, ci proiectele integrate ce presupun lucrări cu autorizație de construire.
Pentru asigurarea unei sustenabilități sporite, proiectele viitoare ar trebui să se concentreze, în viitor, mai ales pe reabilitarea infrastructurii școlare de nivel gimnazial, liceal și profesional.	Construirea/reabilitarea/modernizarea/consolidarea/extinderea/dotarea infrastructurii educaționale publice și a campusurilor școlare pentru învățământul general obligatoriu public (învățământul primar și secundar, inclusiv asigurarea de spații pentru Programul Școală după Școală (SDS), liceal și postliceal, centre de excelență, palatele și cluburile copiilor, etc.); Construirea/reabilitarea/modernizarea/consolidarea/extinderea/dotarea unităților de învățământ publice și a campusurilor școlare publice pentru formarea profesională prin învățământ profesional și tehnic (școli profesionale), învățământ dual public; Construirea/reabilitarea/modernizarea/consolidarea/extinderea și dotarea infrastructurii sportive și de artă

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

	asociate unităților de învățământ publice, inclusiv a centrelor de pregătire sportivă stabilite pe lângă școli sau instituții de învățământ publice;
Interesul beneficiarilor față de învățământul profesional și tehnic (în general) este crescut. Astfel, investițiile în infrastructura aferentă sunt sustenabile pe termen lung, mai ales dacă infrastructura creată este utilizată din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.	Construirea/reabilitarea/modernizarea/consolidarea/extinderea/dotarea unităților de învățământ publice și a campusurilor școlare publice pentru formarea profesională prin învățământ profesional și tehnic (școli profesionale), învățământ dual public.

PRIORITATEA 6

RSO5.1 - Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane

RSO5.2 - Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în alte zone decât cele urbane

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 5, OS 5.1 Impulsionarea dezvoltării locale prin conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural și a identității culturale, s-a urmărit conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, istoric și natural.

Prin POR 2014-2020 - Axa prioritară 7, OS 7.1 Creșterea numărului mediu de salariați în stațiunile turistice, s-a urmărit creșterea economică a zonelor aflate în declin economic, dar care dispun de un potențial turistic valoros, în vederea creșterii numărului mediu de salariați din stațiunile turistice.

Constatări evaluare:

- Concentrarea fondurilor în regiunile cu potențial turistic deja dovedit (tradițional) produce efecte sinergice semnificative. Abordarea strategică de tip ofensivă, care nu doar să construiască pe puncte tari și oportunități, dar și să valorifice la maximum avantajele naturale/ patrimoniale de care deține, dă cele mai bune rezultate pentru obiective care vizează creșterea numărului de turiști (nu salvarea patrimoniului disparat cu valoare intrinsecă).
- Impactul regional a fost mai bun în cadrul regiunilor care au putut alterna obiective turistice cu valoare istorică dar și relativ impunătoare cu existența unor obiective cu specific regional și rare la nivel național și chiar european.
- Intervențiile specifice reabilitării și conservării de obiecte de patrimoniu au o probabilitate foarte ridicată de apariție a unor situații neprevăzute: în timpul lucrărilor fiind descoperite noi probleme care impun lucrări adiacente. Aceste tipuri de finanțări trebuie să aibă un grad de

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

flexibilitate mai mare pentru cheltuieli neprevăzute sau o anvelopă financiară mai largă pentru a acoperi lucrările care nu pot fi anticipate.

- Experiența arată că acest tip de investiții atrage un interes ridicat (și proiecte) atât din partea beneficiarilor publici, cât și a celor privați. Cu toate acestea, bugetul alocat este relativ mic. Prin urmare, este necesară o prioritizare.

Recomandări evaluare:

- Deschiderea liniilor de finanțare imediat după aprobarea POR;
- Alocările intervențiilor să respecte specificul regional (de ex. alocările pentru intervențiile asupra patrimoniului cultural să fie corelate cu potențialul monumentelor istorice din cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare);
- Se impune o particularizare mai bună a programului în funcție de nevoile specifice ale regiunilor prin realizarea de analize regionale.
- Prioritizarea, prin factorii de evaluare/ selecție a proiectelor a obiectivelor istorice și culturale de patrimoniu care pot fi parte a unor trasee tematice. Valoare intrinsecă au toate obiectivele de patrimoniu (de aceea sunt clasificate ca atare), dar potențialul turistic nu se suprapune întotdeauna cu valoarea de patrimoniu, fiind deosebit de importantă o abordare integrat-strategică, care să favorizeze crearea de trasee turistice (pe bază tematică).
- Surse financiare insuficiente pentru acoperirea necesităților de finanțare.
- Identificarea unor indicatori de program mai relevanți, mai clar formulați și mai ușor de monitorizat este necesară. De asemenea, impunerea unui format standard de raportare (în special în cazul rapoartelor de durabilitate) folosindu-se sisteme unice numerice: ori valori nominale, ori valori procentuale a căror bază inițială să fie precizată și folosindu-se intervale de timp unice (ex. nr. de turiști pe an).

Sinteză lecții învățate RSO5.1 și RSO5.2:

<u>Lecții învățate</u>	<u>Măsuri propuse</u>
Activitățile ce privesc restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice s-au bucurat de un mare interes din partea beneficiarilor, fondurile fiind insuficiente pentru acoperirea necesarului de finanțare.	Restaurarea, consolidarea, extinderea, accesibilizarea și dotarea monumentelor istorice;
Pentru a maximiza impactul investițional în regiune, este necesar să se finanțeze proiecte care valorifică potențialul turistic natural împreună cu monumentele culturale / istorice	Construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii de turism și /sau agrement.
	Prin PRSM 2021-2027, finanțarea proiectelor de dezvoltare teritorială în baza strategiilor integrate vor acoperi obiectivul de politică O.P 5.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027

PRIORITATEA 8

RSO4.3 - Integrarea comunităților marginalizate

Axa Prioritară 13 a POR 2014-2020 „Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii” a vizat investițiile în îmbunătățirea serviciilor sociale, educaționale, culturale și recreative (construcție/reabilitare/modernizare/extindere) în clădiri destinate utilizării publice pentru servicii sociale de zi, educative, culturale și recreative, **locuințe sociale**, cu scopul de a crea, îmbunătăți sau extinde serviciile publice de bază, inclusiv dotarea acestora cu echipamente specifice.

Constatări evaluare:

- Există încă diferențe între mediile de rezidență în ce privește rata riscului de sărăcie și excluziune socială, aceasta fiind în mediul rural de 2,5 ori mai mare decât în urbanul mare și de 1,5 ori mai mare decât în urbanul mic. Se observă scăderi ale ratei de sărăcie și excluziune socială pe toate cele trei medii de rezidență în perioada 2015-2022 (în rural de la 57,8% la 49,8%, în urbanul mic de la 37,7% la 30,8%, iar în urbanul mare de la 31,5% la 18,9%). Cu toate acestea, rata sărăciei și excluziunii sociale rămâne mult mai ridicată în România comparativ cu media UE în cazul mediului rural (de peste 2 ori mai ridicată) și a urbanului mic (de 1,5 ori mai ridicată).
- Proiectele implementate, multe dintre ele fiind proiecte complexe cu acțiuni integrate, se oglindesc în orașe în multiple forme: spații pentru locuințe sociale, centre culturale, grădinițe, școli, reabilitări de rețea de drumuri și străzi, amenajări de zone de agrement, restaurări de situri istorice, centre de zi, case de cultură, săli de sport cu amenajare de terenuri și bazine de înot, terenuri pentru practicarea sporturilor în aer liber, centre de relaxare, etc. Toate proiectele s-au focalizat pe cinci domenii majore: educație – locuințe și spații sociale – refacerea infrastructurii rutiere și pietonale – sport și recreere – reabilitare situri istorice.

Recomandări evaluare:

- Adaptarea ghidurilor și procedurilor de evaluare și selecție pentru a îndruma și stimula includerea unor acțiuni care să contribuie la eficacitate și impact.

Sinteză lecții învățate RSO4.3:

<u>Lecții învățate</u>	<u>Măsuri propuse</u>
Pentru a maximiza impactul investițional în regiune, este necesar să se finanțeze proiecte privind creșterea/îmbunătățirea stocului regional de locuințe sociale.	Construirea, reabilitarea, modernizarea locuințelor sociale individuale, precum și schimbarea destinației clădirilor existente pentru transformarea lor în locuințe sociale individuale.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027

LECȚII ÎNVĂȚATE DIN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR DIN CADRUL STRATEGIILOR TERITORIALE INTEGRATE ÎN PERIOADELE DE PROGRAMARE 2007-2013 ȘI 2014-2020

➤ *Programul Operațional Regional 2007-2013*

Pentru POR 2007-2013 s-a realizat o evaluare ex-ante cu rolul de a optimiza alocarea resurselor și de a îmbunătăți calitatea procesului de programare. Evaluarea a presupus analiza pozitivă a logicii și coerenței între diferitele capitole și elemente, dar și un set de recomandări. În ceea ce privește dezvoltarea spațială, ”pentru o dezvoltare echilibrată, orașele reședință de județ din România ar trebui mai bine utilizate ca motoare ale dezvoltării socio-economice la nivelul regiunilor (poli de creștere). În același timp, efectele de aglomerare ale orașelor de dimensiuni mici și mijlocii din zonele preponderant rurale pot fi utilizate dacă potențialul acestora a fost demonstrat.”

În acest context, strategia POR 2007-2013 a fost de a recunoaște importanța dimensiunii urbane, în special a sistemului policentric urban pentru o dezvoltare teritorială echilibrată, de a avea o abordare adecvată, de jos în sus, și cu respectarea nevoilor de dezvoltare locală, nu numai la nivel regional, dar, și mai important, la nivel subregional, unde se manifestă tendințele de dezvoltare, prin:

- dezvoltarea polilor de creștere urbani regionali/ locali prin adoptarea unei abordări de dezvoltare regională policentrică și îmbunătățirea legăturilor dintre zonele rurale și cele urbane.

Astfel, în cadrul **Axei prioritare 1, Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – potențiali poli de creștere**, a fost identificat domeniul major de intervenție **1.1 Planuri integrate de dezvoltare urbană (PIDU)**, cu 3 sub-domenii, în funcție de tipul beneficiarilor de finanțare nerambursabilă, desemnați prin H.G. 998/ 2008, respectiv:

- **poli de creștere** – în regiunea Sud-Muntenia polul de creștere desemnat a fost Ploiești;
- **poli de dezvoltare urbană** – în regiunea Sud-Muntenia polul de dezvoltare a fost Pitești;
- **centre urbane** - orașe/municipii cu peste 10.000 de locuitori, altele decât polii de creștere și polii de dezvoltare urbană.

În cadrul acestei axe prioritare au fost finanțate aceste planuri integrate (PIDU) elaborate pe termen mediu sau lung de către beneficiarii mai sus menționați și implementate, la rândul lor, prin proiecte individuale de reabilitare a infrastructurii urbane degradate, de dezvoltare a structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului, precum și acțiuni de reabilitare a infrastructurii sociale și îmbunătățirea serviciilor sociale.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

Astfel, proiectele individuale trebuia să se încadreze, cel puțin, în următoarele categorii de operațiuni și activități eligibile:

- a) reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv transportul urban:
 - infrastructura publică urbană;
 - transport și mobilitatea populației;
 - patrimoniu cultural mondial (UNESCO), național și local, din mediul urban.
- b) dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri;
- c) reabilitarea infrastructurii sociale.

Concentrarea populației, a activităților economice și culturale în orașe și rolul acestora ca noduri de transport au justificat concentrarea investițiilor în zonele urbane, au atins obiectivul specific al POR 2007-2013 și anume creșterea rolului economic și social al orașelor prin aplicarea unei abordări policentrice. Cu toate acestea, lipsa unei prioritizări a proiectelor a reprezentat o dificultate în calea autorităților publice locale în a prezenta și depune spre finanțare cele mai relevante proiecte pentru dezvoltarea urbană durabilă a localităților. De asemenea, orașele îndeplinesc o multitudine de funcții, care tratează aspecte mai extinse decât cele previzionate în POR 2007-2013 și care ar trebui abordate în mod integrat dincolo de granițele administrative ale zonelor urbane, spre arealele înconjurătoare, a căror dezvoltare este dependentă de orașe.

➤ **Programul Operațional Regional 2014-2020**

Luând în considerare experiența anterioară de programare, POR 2014-2020 a promovat o abordare integrată pentru dezvoltarea urbană durabilă pentru a asigura, pe de o parte, rezolvarea problemelor specifice dezvoltării urbane, privind integrarea aspectelor extinse referitoare la provocările economice, sociale, de mediu, climatice și demografice, iar pe de altă parte, contribuția la consolidarea rolului orașelor de motoare ale creșterii economice și competitivității în regiune și/sau în teritoriul imediat adiacent. Astfel, prin POR 2014-2020 sprijinul a fost extins către toate municipiile reședințe de județ, cu potențial semnificativ de creștere și impact la nivel sub-regional.

Experiența perioadei de programare 2007-2013 în privința dezvoltării urbane integrate a dezvăluit o serie de aspecte pozitive precum: recunoașterea faptului fundamental că orașele, îndeosebi cele mari, reprezintă motoare esențiale pentru dezvoltarea economică a unei țări; selectarea unui număr limitat de orașe pentru a încuraja dezvoltarea acestora pe termen lung, în corelare cu principiile economice referitoare la beneficiile efectelor aglomerației și polarizarea acestora dinspre orașele centrale înspre zonele limitrofe; condiționarea finanțărilor de formarea zonelor metropolitane în jurul orașelor (pentru polii de creștere) și pregătirea unor planuri integrate de dezvoltare, care, în perioada 2014-2020, au fost transformate în strategii integrate de dezvoltare urbană (SIDU).

În același timp, pe baza lecțiilor învățate din perioada de programare 2007-2013, a fost stabilit un mecanism de prioritizare a proiectelor incluse în strategiile integrate de dezvoltare urbană, acestea fiind finanțate cu prioritate în celelalte axe prioritare ale PR, precum și în alte Programe. Mecanismul de

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

priorizare a proiectelor a fost pus în practică prin implicarea Autorităților Urbane ca Organisme Intermediare de nivel II.

Prin urmare, în POR 2014-2020 vedetele finanțării au fost municipiile reședință de județ care, pentru a operaționaliza abordarea integrată, au trebuit să-și fundamenteze investițiile pe baza unor SIDU prin care să trateze provocările economice, sociale, de mediu, climatice și demografice. Acestei abordări i-a fost dedicată o axă prioritară, respectiv Axa prioritară 4 intitulată *Sprijinirea dezvoltării urbane durabile*.

Axa prioritară 4 a POR 2014-2020 a inclus priorități de investiții aferente următoarelor obiectivele tematice (OT):

OT 4 - economie cu emisii reduse de carbon,

OT 6 - conservarea și protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor,

OT 9 – promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei și a discriminării și

OT 10 - investițiile în educație, formare și formare profesională pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții.

Fondurile Axei prioritare 4 a POR 2014-2020 au fost alocate doar la nivelul municipiilor reședință de județ, chiar dacă a existat posibilitatea constituirii parteneriatelor între MRJ și UAT-urile din zona funcțională urbană, UAT-urile județ (în cazul anumitor tipuri de investiții aferente Obiectivului Specific 4.1), dar și cu alte instituții publice.

În perioada de programare 2014-2020, în regiunea Sud-Muntenia, doar municipiul Ploiești a abordat SIDU pentru zona funcțională urbană și acest lucru s-a întâmplat deoarece polii de creștere au avut această obligativitate, de a realiza SIDU pentru ZUF. Pentru celelalte municipii reședință de județ strategiile au fost elaborate doar la nivelul municipiului.

Totodată, mecanismul de distribuire al alocărilor a generat situații în care valoarea medie alocată unui municipiu reședință de județ pentru un anumit tip de investiție a fost insuficientă pentru finanțarea respectivelor investiții (ex. în cadrul OT 10, valoarea medie alocată a fost de 600.000 Euro pentru reabilitarea unui liceu, în timp ce costul mediu pentru respectiva investiție era de de cca. 2 mil Euro).

Concluzionând, investițiile propuse pentru finanțare în cadrul acestei axe prioritare nu au acoperit în totalitate nevoile de dezvoltare atât din zonele urbane, cât și din cele rurale, iar fondurile alocate au fost insuficiente.

Este recunoscut faptul că performanța regiunilor este, în mod clar, legată de performanța zonelor urbane din regiune. În absența unor zone urbane puternice, nu pot exista nici regiuni puternice, însă zonele urbane puternice nu sunt suficiente pentru o dezvoltare durabilă echilibrată.

O dezvoltare regională sustenabilă poate fi atinsă în măsura în care intervențiile asupra cadrului natural și antropic vor fi combinate cu cooperarea între zonele urbane și rurale, acestea fiind interdependente în ceea ce privește provocările economice, de mediu, climatice, demografice și sociale.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

➤ **Programul Regional Sud-Muntenia 2021-2027**

Pentru perioada de programare 2021-2027, Comisia Europeană a propus ca Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) să pună un accent mai puternic pe activitățile de dezvoltare urbană durabilă (DUD), statele membre fiind încurajate să aloce, cel puțin, 8% din fondurile FEDR dezvoltării integrate în zonele urbane (dezvoltare urbană durabilă). De asemenea, Comisia Europeană dorește să ofere „mai multe stimulente pentru o guvernare mai eficientă bazată pe parteneriat, o guvernare pe mai multe niveluri și o abordare locală integrată în programele sale”.

Astfel, toate țările membre ale UE trebuie să se axeze mai mult pe abordări trans-sectoriale și interjurisdicționale și să răspundă mai bine nevoilor unor teritorii care nu sunt neapărat definite printr-o limită administrativă clară.

În PRSM 2021-2027 dezvoltarea urbană durabilă se va finanța prin strategii integrate de dezvoltare teritorială la nivelul zonelor urbane și zonelor urbane functionale. Acest lucru, împreună cu recunoașterea faptului că unele dintre activele necesare pentru susținerea economiilor urbane (cum ar fi transportul public, lanțurile valorice, activele ecologice etc.) tind să fie interconectate și să funcționeze mai bine decât ca elemente dispartate, necesită o abordare bazată pe cooperare.

Astfel, în PRSM 2021-2027 provocările și oportunitățile de dezvoltare nu rămân încastrate între limitele administrative definite, strategiile fiind extinse dincolo de granițele administrative, asigurând, astfel, promovarea parteneriatului urban-rural.

Aspectele pozitive sesizate în perioadele anterioare de programare sunt recunoscute, extinse și îmbunătățite în PRSM 2021-2027: zonele urbane sunt esențiale pentru dezvoltarea economică a regiunii, condiționarea finanțării de pregătirea strategiilor integrate, precum și implicarea autorităților teritoriale în procesul de gestionare a fondurilor alocate dezvoltării urbane durabile.

Astfel, PRSM 2021-2027 continuă trendul din actuala perioadă de programare, respectiv finanțarea proiectelor de dezvoltare teritorială în baza strategiilor integrate. Strategiile vor îngloba obiective specifice din, cel puțin, 2 obiective de politică (cu preponderență O.P.2, O.P 5) și se vor alinia cerințelor art.29 din Regulamentul (UE) 2021/1060.

Simplificarea măsurilor și comasarea celor 11 obiective tematice din perioada 2014-2020 în 5 obiective de politică pentru perioada 2021-2027 a însemnat și o comasare a obiectivelor specifice care tratează dezvoltarea urbană/ teritorială. Astfel, în PR Sud-Muntenia 2021-2027, selectarea obiectivelor specifice aferente strategiilor teritoriale a avut la bază cererea evidentă de a duce mai departe progresele realizate în implementarea proiectelor de mobilitate (RSO2.8), care reflectă experiențele zilnice ale locuitorilor și necesitatea unor zone urbane mai interconectate, a proiectelor de infrastructură culturală, turistică și de patrimoniu (RSO5.1,RSO5.2), ceea ce semnalează cererea utilizatorilor și potențialul turistic latent care

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

trebuie optimizat dincolo de granițele administrative, a proiectelor care vizează îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și reducerea poluării prin infrastructură verde (RSO2.7).

Dintre acestea, obiectivele specifice RSO5.1 și RSO5.2, aferente O.P.5, au caracter transversal și reprezintă nucleul abordării teritoriale integrate, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/1060.

Dacă în perioada 2014-2020, rolul AU s-a manifestat doar la nivelul urban al MRJ-urilor, cu excepția MRJ Ploiești pentru care SIDU a fost obligatorie la nivel ZUF, în perioada 2021-2027, rolul Autorităților Teritoriale se va extinde și poate fi manifestat atât la nivelul ZUF pentru toate MRJ-urile, cât și la nivelul altor teritorii urbane și teritoriilor non-urbane.

Autoritățile Teritoriale vor avea rolul de implementare a strategiilor teritoriale, de selectare și priorizare a operațiunilor/ proiectelor din strategii, precum și de avizare a conformității proiectelor individuale ce urmează a fi depuse spre finanțare cu prevederile strategiilor de dezvoltare teritorială.

Sinteză lecții învățate / deficiențe și măsuri propuse:

Lecții învățate/ deficiențe	Măsuri propuse
Nevoi abordate sectorial, fără interdependență între acestea/ Nevoia de cooperare teritorială urban-rural	Strategiile integrate de dezvoltare teritorială vor fi extinse dincolo de granițele administrative, asigurând, astfel, promovarea parteneriatului urban-rural. Extinderea ariei geografice acoperite de Autoritățile Teritoriale și la nivelul ZUF a MRJ -urilor, al celorlalte teritorii urbane, altele decât MRJ-urile, precum și al teritoriilor rurale.
Fondurile alocate au fost insuficiente	Prin PR Sud-Muntenia 2021-2027 alocarea financiară pentru dezvoltarea urbană/teritorială a crescut de la aprox. 175 mil. Euro la aprox. 475 mil. Euro.
Concentrare financiară doar în zonele urbane	Alocarea financiară va viza atât zonele urbane, cât și cele rurale.

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**REGIO
SUD-MUNTENIA
2021-2027**

LECȚII ÎNVĂȚATE ÎN DOMENIUL COMUNICĂRII

Lecții învățate care decurg din evaluările efectuate în perioada 2014-2020:

- Strategia de comunicare reprezintă documentul strategic ce reglementează realizarea acțiunilor de informare și publicitate a programului, cu acoperire multi-anuală. Sub umbrela Strategiei de comunicare sunt propuse Planuri anuale de acțiuni privind măsurile de informare și publicitate a programului, permițând adaptarea la tendințele și noutățile privind instrumentele de comunicare (ex. utilizarea instrumentelor de comunicare noi sau actualizate; renunțarea la instrumentele de comunicare care își pierd din pondere, interes sau relevanță etc.) și flexibilizarea activităților de comunicare.
- Utilizarea cu preponderență a instrumentelor de comunicare online - website și social-media.
- Simplificarea măsurilor de informare și publicitate obligatorii pentru beneficiari (ex. utilizarea unei singure plăci, în locul panoului temporar și plăcii permanente, la locul de implementare a proiectelor etc.).
- Punerea la dispoziția beneficiarilor, prin intermediul site-ului programului, a unui set de instrumente de comunicare, ce va conține Manualul de identitate vizuală (MIV) a programului, machete editabile conforme MIV-ului, liste de verificare, modele etc.
- Realizarea unei secțiuni pe site-ul programului ce va conține o aplicație pentru realizarea machetelor uzuale (placă, afiș, autocolant), necesare îndeplinirii obligațiilor privind informarea și publicitatea proiectelor finanțate prin program.
- Îmbunătățirea sistemului de georeferențiere a operațiunilor finanțate prin program;
- În vederea îmbunătățirii comunicării rezultatelor implementării PR în Sud – Muntenia și a vizibilității programului, este propusă solicitarea către beneficiari, încă de la momentul contractării, a rezultatelor ce vor fi obținute după implementarea proiectelor. De asemenea, este propusă solicitarea către beneficiari de a transmite materialele electronice de promovare a proiectului realizate pe parcursul implementării acestuia.